

Restaurálási protokoll

Képzőművészeti és a Történeti — Néprajzi Gyűjtemény papír alapú dokumentumai

A tárgykörbe tartozó műtárgyállomány: iratok, igazolványok, képeslapok, oklevelek, térképek, plakátok, és könyvek stb. restaurálási munka folyamatai.

A műtárgyon végzett munka célja tisztítás, konzerválás, vagy teljes restaurálás.

Dokumentumok

Előkészítő munkálatok:

A dokumentum adatainak feljegyzése: a tárgy besorolási gyűjteményi egysége, leltári száma, származási kora, helye, típusa, méretei, súlya és egyéb jellemző muzeológiai adatok.

A tárgy állapotfelmérése: A dokumentum fizikai és mechanikai károsodásainak, deformációinak, hiányainak a számbavétele. A fény, klíma, rovarok és biológiai kártevők, légszennyezők, és környezeti tényezők által okozott fizikai- kémiai károsodások felmérése. A tárgy készítés technikájából és használatból eredő károsodások és egyéb szennyeződések felmérése. Korábbi javítás, konzerválás, restaurálás nyomának felmérése.

A tárgy jelenlegi állapotának a fotózása és a felmért állapotok leírása pl. penészes, szakadt, hiányos, gyűrött, sárgult, foltos, koszos, összetapadt, átütött ragasztó nyom, régi restaurálás nyoma, tinták, festékek pergése és elfutása stb.

A restaurálás elvégzéséhez szükséges mikroszkopikus anyagvizsgálatok a papír dokumentumoknál, hogy milyen a hordozó anyaga: pergamen, rongypapír, pauszpapír, merített, műnyomó, facsiszolat tartalmazó vagy savmentes papír-e. A papír enyvezett-e, nem enyvezett, gyengén enyvezett. Ragasztók meghatározása: keményítő, enyv, zselatin, cellulóz alapú vagy műanyaggal készült a ragasztás technikája. Felületi pH érték a lapszélén. A papír vastagsága. Rostösszetétele: len, gyapot, kender, szalma, lombos fa vagy fenyő-facsiszolatú. A papír száliránya párhuzamos vagy keresztirányú.

Tinta és festékek anyagvizsgálata és meghatározása: nyomdafesték-e, vas-gallusz vagy korom tinta. Színes ceruza, grafit- szén ceruza, bélyegzőfesték, ásványi vagy növényi festék van-e a papír dokumentumon. A festék oldhatóságának az ellenőrzése: Hideg meleg víz, alkohol, acetón, kalcium-hidroxid oldat, borax-oldat hatására. Ha a festék oldódik, akkor a levédése Movital és alkohol 3:1 keverékével történik.

A restaurálás és konzerválás menete:

Mechanikus tisztítás, szárazon:

A papír felületén lévő por eltávolítása száraz széles ecsettel, majd Wishab szivaccsal való leradírozása és Hepa szűrős porszívózása a dokumentumon. Szike segítségével a régi, száraz, töredezett ragasztó anyagának, nyomának, és egyéb száraz foltok eltávolítása.

Nedves kezelések: háromfázisú fürdőben áztatások és öblítések.

A nedves tisztítás kézmeleg vízben, Evex mosószer használatával történik. Célja a zsíros, koszos foltok eltávolítására a papír anyagából. A makacs szennyeződések és a különböző foltok eltávolítása borax oldatba való helyezésével halványodik el. A kalcium-hidroxiddal való pufferolás, a dokumentum későbbi savasodását közömbösíti. A dokumentumokon jelentkező penész eltávolítására preventol és alkohol oldatával való lepermetezésével történik. Mosás után a dokumentumok száraz itatós papíron, présdeszkák közé helyezve préselve száradnak.

Restaurálás

A tárgy kiegészítése, felületpótlások, színretus, ha szükséges, ragasztások. A papírpótlás hasonló minőségű és vastagságú papírral történik. A ragasztás japán papírral, és a megfelelően kiválasztott ragasztó anyaggal történik.

Könyvek

Könyvtári könyvek esetében fotózás, állapotfelmérés és a könyvek adatainak a dokumentálása. A felmérés hasonló a papíryanagokéhoz, de itt figyelembe kell venni azt, hogy összetett tárgyról van szó. Megállapítandó, hogy restaurálás során, hogy a könyvet szét kell-e szedni. Ha hiányzik a könyvtábla és a rajta lévő vászon, bőr borítás, akkor milyen új borítást kapjon.

Restaurálási folyamat

Száraz tisztítás: portalanítás ecsetel, Wishab szivaccsal a felület leradírozása, Hepa szűrős porszívóval való letisztítás. A könyv szétszedése, ha az ívek szétestek és a lapok kiesnek a könyvből. A könyv test elválasztása a könyv táblától. A régi száraz ragasztó nyom eltávolítása a gerinc íveinek az éleiről. Ha szükséges a pecséteteket és egyéb vízben oldott írást le kell védeni Movitállal, még nedves kezelés előtt.

Nedves tisztítás: háromfázisú mosás, öblítés (Penészedésre Preventol alkalmazása, Borax, Kalcium- hidroxid, desztillált víz használata). A vízből kiemelt dokumentum nedvességének a felitatása száraz itató papírral, majd lepréselése a teljes megszáradásig itató papírok között. Préselés után a száraz íveket oldalszámozás szerint sorba visszarakni. Ha szükséges az ívek szakadásának a javítása japán papírral. Kiegészítése hasonló minőségű, színű és vastagságú savmentes papírral, ezek ragasztása Metil cellulózzal történik. Ezt a kijavított és összeszedett ívek visszavarrása követi. A könyv gerincének meleg csontenyvvel történő ragasztása, majd száradása. Száradás után következik az oromszegők felragasztása a könyvtestre. Ha kell új előzők azt pontos mértre kiszabva hasonló papírból, mint a könyvtestnél. A régi előzőket is kijavítása, kiegészítése, színezése, ha szükséges. Ezután a régi táblalemez javítása, a hiányok pótlása. Ha szükséges akkor új könyvtálba kiszabása és összeállítása a régihez hasonlóan. Az elkészült könyvtestet és a táblát összeállítani, ragasztani enyv ragasztóval a megfelelő módon. Az elkészült könyv ragasztás után szilikon papírok és présdeszkák között újból préselésre kerül.

Kecskemét, 2018. október 15.

Dr. Rosta Szabolcs
múzeumigazgató